

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
12 August st. v.
24 August st. n.

Este în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 33.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Nu pot uitá!

u pot uitá! Și ori ce aș face
E însădar! Nu pot uitá!
În peptul meu, inima zace
Arsă de dor... Nu pot uitá!

M'ai nebunit cu-a ta zimbire,
Cu ochii tei ce strălucesc
Tu me privești plin de uimire.
Ce vrei? Așa e, te iubesc!

Dar, te iubesc la nebunie!
Cât am luptat, tu nu vei ști.
E însădar. Ei bine fie!
Iubindu-te eu voi muri!

Matilda Poni.

Logofétul Baptiste Veleli.

Episod istoric din secolul XVII.

I.

PROLOG.

Pe la începutul secolului al XVII, (1631), tronul țării trecuse sub Alesandru Radu, fiul lui Radu, Domnul României. Acesta abia domni cinci luni, și nevrednicia ce i se impută, séu pôte, (și-i mai de cređut) influința, care începuse a întinde mreją pe lângă curtea suzerană, aduse destronarea lui și reintórcerea lui Alesandru Iliăș, acel fidel portret, în miniatură, al Domnilor fanarioți, cari curénd avé să împingă pe biéta Moldovă la căderea ei morală și materială, din care nici astăzi nu se pôte rădica cu deplinătate.

La audirea fatalei novitale că Pórta denumise Domn pe Alesandru, ca un fior de mórte trecu prin tóte inimele. „O! vechiă biéta moșă! (patrie), strigau boerii adunați în sfat, vine vermele să-ți ródă inima!” Dar ei nu se mulțâmiau, vedénd fortuna ce-i amenință, de a se mântui fie-care pe sine, ca apoi, puind căciula pe o urechiă, și din loc de siguranță, privind nenorocirile ce cutropesc pe ceialalți, să-și bată peptul cu pumnii, văicărându-se asupra sórtei acelora ș-a patriei... Nu! ei, înainte de a gândi la sine, gândiau la obștia Românilor, înainte de a gândi să-și mântue

moșióra, gândiá la chipurile cum vor puté mântui Patria!...

Deci toți boerii se sfátuiră, ce vor face? O ambasadă alcătuită din cei mai neînsemnați din ei fu trimisă la Constantinopole ca să refuze din partea țerei pe Alesandru Iliăș. Când am đis că fu trimisă o ambasadă, aș fi trebuit să đic: o turmă menită martirismului! Cine nu scie câte rușinoșe umilinți și necazuri nu suferiră ei dela o curte, cum eră acea turcescă pe atuncea? E bine! cu o adevărată iubire de patriă, ei se așteptau la tóte, încă pornind din țéră, însă ei vroiau cu ori-ce preț ce i ar privi numai pe ei, să mântue pe frații lor remași în țéră, de Alesandru și de posderia de Greci, cu cari el eră gata să năbúșescă dela Constantinopoli.

Resultatul acestei frumoșe și nobile ambasade fu de tot neînsemnător. Bťavii boerii se reinturnară în patriă, aducénd cu sine, pe lângă incredințarea curții că Iliăș astă dată se va purtá bine, și o indoită ură și sete de resbunare, nu atât însă asupra Porții, cât asupra lui Iliăș cu ai sei, cari, prin infame machinații, provocaseră rea-tratarea lor în Constantinopole. Strigátul unanim al boerilor din țéră, la istorisirea tristă ce le făcură ambasadorii de cele ce li se întâmplaseră, fu: Să murim séu să scápăm de implátori! Dar între aceste, Iliăș, însoțit de ai sei și de gvardie, intrase în țéră. Timpul, prin urmare, eră pré scurt, ca boerii, înainte de intrarea lui în capitală, să pótá pregáti o óște, cu care să-l respingă. Ei dar se linisciră, fie-care pe la postul seu, séu cel puțin se părură linisčiți.

Să lăsăm acum pe Alesandru cu toți Grecii sei instalându-se în trebile guvernului; să nu vorbim nici de ticăloșii ce făptuiră cu toții chiar dela pășirea lor în țéră; să nu pomenim, pentru de ocamdată, nici de faimosul dintre ticăloși Ministrul Baptiste Veleli, marele credincios al lui Iliăș; ci să ne transportăm aiure.

Décă cetitorul meu va merge cu mine pe dránul ce duce astăzi la Bacău, dar care nu e drumul mare, ci acel ce se chiamă prin fránturi, un drum pe care indetul de bine l'a botezat țéranul Moldoven, ca să nu am trebuință de a mai spune ce fel de drum e; decă, đic, cetitorul meu m'ar întovărăși și ar face cu mine vr'o șese óre de călătorie tot în fuga calului, el ar întelni într'un punct unde drumul se crucește de un alt drum, astfel că forméză o cruce, la umbra unui mare și stufos stejar, trei călétori, de călétori luându-i dupá murgii cei voinici ce pasc pe lângá ei.

Imbrácați câte trei în vestminte țéránesci, ei au, cu tóte aceste, în fisionomia lor, în manierele lor, un ce carele te face a crede, că costumul ce port nu e acel al poșției lor sociale.

Noi vom lua convorbirea lor de acolo de unde am găs't-o, dând de dênşii.

— De nu eră Constantin Aseni, noi eram perduți! disese cel mai bătrân din ei.

— Aşă, jupâne Buhușe, — răspunde cel mai june; — de nu eră el, ca să ne vestescă ticăloșele lui planuri, de bună sêmă curând n'am fi vëdut nici lumina sórelui, nici jupănesele.

— Nu e multămit, — continuă al treilea din ei care, în privirea vârstei, ținea mijlocul; — nu-i multămit câte pagube ne-au făcut de câteva săptămâni, de când e în scaun, acum ar fi vrut, ticălosul, să ne mănânce și dîlele.

— Să i le mănecăm noi lui, Hatmane Săvine! — strigă mai junele. Aşă! să i le mănecăm noi lui! — repetă cu el cel mai bătrân, pe carele-i numiseră Buhuși. Să scăpăm bieta moșă de lăcuste, Vornice Lupu! — adaugă cătră cel mai june Hatmanul Săvin.

— Ascultați, — ăce Lupu, după câteva minute de gândire; — nu trebuie să vorbir ca copiii, ci trebuie să ne înțelegem bine cu toții, să ne pregătim, să resvrătim cu încetul și în secret țera . . . și într'o ăi să mergem cu toții . . .

— Și să moră Iliăș! — intrerumpe iutele Hatman Săvin.

— Aşă, boeri! aşă boeri! — urmăză bătrânul Buhuș; — jupânul Lupu înțeleptesce grăesce; trebuie să fim bine pregătiți, ca nu cumva, apoi, venind Turcul cu mânia, să facă rêu țerii, și astfe, în loc s'o mântuim, mai rêu s'o ticăloșim!

— Ascultați, boeri! Dta, jupâne Buhușe, și dta, jupâne Săvine, jurați dvóstră că nu-ți trage unul haisa și altul cêla?

— Jurăm, pe viul Dđeu Sântul.

— Dêcă-i aşă, boeri, să nu n'oi perdem timpul; haideți să ne vedem un cescuț de jupănese, să ni le stringem la loc bun, cu multul, puțin ce ne-a dat Dđeu . . .

— Da de ce aşă, jupâne Lupu? — curmă Hatmanul Săvin.

— Penfru ca să nu ni le găsescă ticălosul acela de asupritor.

— Și după aceea, ce facem? — întrebă Buhuș.

— De odată ne ducem pe la toți boerii și boerănașii de pe la țera, de i sfătuim să se resvrăteze, năimim flăcâi sinetași, rădicăm Vrancea, Lipcanii, Seimenii, și apoi Dumneđeu ne-a povățui și ne-a ajută . . . Haideți, boeri!

— Haideți!

Și tus-trei pun frêul în capul s repilor lor, și mi se arunc pe ei.

— Stați! — strigă Buhuș, în momentul ce cai nerăbdători erau să pornescă.

— Ce este?

— Să mai jurăm încă odată: Să murim, ori moșia s'o mântuim din ghiarele fiarei.

— Jurăm! jurăm, pe numele viului și sfântului Dđeu, — strigă Lupu și Săvin, rădicând ochii spre cer și făcându-și cruce.

— Nu-i destul, — adaugă Buhuș, — nu-i destul; dta jupâne Lupule să ne fii Căpetenia noastră, că ești om tiner și înțelept!

— Aşă, — strigă și Săvin; — dta, jupâne vornice, să ne fii Căpetenia. Apoi fie-care apucă câte unul din cele patru drumuri lângă care se odihniseră și, asemenea visului, dispar pe smei lor din Bugég. Er Lupu, oprindu-se la căși-va stânj ni, din drumul ce apucase: Să le fii Căpitan! — ăise el, — căutând să-i mai deosebescă prin pădurea, în care intraseră amândoi; să le fii căpitan! Cât mai mult aş fi dorit să le fii alt ceva! Dar Domn de ce nu? . . . Și pur-

cede și el ca o săgêtă în o direcție opusă cu a acelor doi boeri.

II.

Lăsând acum, pentru câteva minute, pe vornicul Vasile Lupu să călătorescă singur, vom stă sub stejara ca să facem mai de aprópe cunoscință, nu cu Buhuș ori Săvin, ci cu Lupu, carele e unul din principalele personagiuri ale novej ce ne am propus să istorisim.

— Cu vr'o 30 ani mai în urmă, într'un sat mic, de lângă țergul Pêtra, un sat carele și până astăzi s-au păstrat numele seu vechiu de Oșlobeni, într'o joie de vără, eră o mișcare estraordinară. Fete mândre ca primăvera, cu flori în cosițe, cu cămeșe cu altițe, flăcâi, păunași, trași prin inel, neveste cu flori albe ori cu ștergare, tóte și toți din sat alergau la curte în vestiminte de sêrbătóre, cu bucuria în inimă și cu veselie pe fêtă . . . căci acolo pe erbă i așteptă danțul și șegile. Străinii, cari ar fi venit în ăia aceea în sat, n'ar fi aflat nici pe baba cea mai incovoiată ședend pe cup-torul ei, ca după obicei, și ar fi fost silit să credă că a fugit tot satul de vr'o gróză, ori că-i vr'o mare întâmplare la curtea boerescă. În faptă acole, fesuroșii de pe cerdacul de d'asupra pivniței trăgeau din vióre hori, ce scotea din mînte până și pe babe, încât se prindea și ele între fetele ce băteau cu călcâii pajiscea de lângă prîspa curții . . . Acolea ciobănașul sună din cimpoi; dincolo mai mulți moșnegi spun istorii d'ale lui Ștefanică Vodă cel sânt . . . Tóte fetele sînt pline de bucurie, căci stăpânul, Paharnicul Lupu, este și el plin de bucurie: jupănesa lui i-a dat un fecior, frumos ca un lucéfër, un fecior, cel întâiu născut!

Dêcă cineva ar fi intrat din tindă în vr'o cameră, ar fi dat numai de mese întinse, de boeri cu barbe lungi și albe, cu ciobóte galbene, cu mestii, cu ișlice și fesuri roșii, cu șaluri de taclit, cu blâni de samur . . . și toți închinând pahare în sănêtăți nesfêrșite . . . În vremea acêsta, într'o cameră mai mică din fundul tin-dei, eră lehusa ce-și alăptă copilul ei, pe când o babă négră și slută, o țigancă, ținend în sgrăbulita ei mână mâna cea gingașă și plăpândă a pruncului, i proorocia o sórtă forte norocóșă. Aoleo! ăcea ea, jupănesică stăpânica mea, o să ajungă la mare boerie! . . . o să ajungă la domnie.

E bine, acest prunc căruia o babă, într'o ăi, i meniă (dóră jupănesa i-a dá ceva mai mult), o poziție aşă de strălucită, eră Vornicul Vasile Lupu, călărețul nostru.

La venirea lui Alesandru Iliăș pe tronul țerii, noi îl găsim în tótă flórea bărbăției.

De câte ori citesc vr'o baladă de acele cu adevêrat frumoșe improvisații de ale poetului Român, și de câte ori în ele întâlnesc vre-un flăcăuandru, de care se tem smei, un Romănaș cu fruntea naltă, cu fața deschisă, cu sprâncêna imbinată, cu ochiul ca mura cea coptă, de atâtea ori imi pare că poetul, autorul baladelor, vré să-mi vorbescă de Vasile Lupu, astfel de mândru Român imi eră el în privirea física; dar Vasile nu eră mai puțin perfect și în privirea morală. El, cătră regularitatea trăsăturilor feței sale, adaugă și acel aer de bunătate, care vădesce că vine din o inimă alesă, lucru ce ipocriții nici odată nu vor scî face. Mândra lui sprincênă, nalta lui frunte, erau de doue ori mai mândre, când esprimau fermitatea, vroința cea ne urnită a unui suflet tare . . . Aşă, Lupu, înzestrat de un spirit organisator mare, forte ager, și de o cum-penire, de o înțelepciune greu de aflat în mulți din boerii seculului seu, se părea destinat numai decât de providență la lucruri mari. Cine l'ar puté ore descrie mai bine decât Miron Costin, când ăce de el, că e: ca un leu și la fire și la trup.

Lupu, de june încă stăpânul unei averi foarte mari, crescută încă prin însoțirea sa cu o jupănesă din familia Bicioac,* eră unul din cei mai însemnați boeri ai țării; în^o ința lui și ca bogat și ca boer de omenie, mult înțelept la sfaturi, eră nemărginită, și asta-i ajută foarte mult în toate planurile sale.

Atât cât am spus, să ne ajungă despre trecutul lui; să-l urmărim acum în drumul ce au apucat.

După câteva mici popasuri, la umbra vre-unui arbore, sub care mănca ceva din merindele ce avea în desagii dela oblâncul șelii, Lupu, indeseză, când sorele dăduse după munte, intră într'un tîrgușor mic, alcătuit din câteva sute de case de lemn și câteva dughiene cu tărăbi coperite de fel de fel de mărunțișuri, și infundându-și căciula lui țurcănescă tocmai pe ochi, pișcă calul cu vîrguța și, după ce cotigî câteva uliți și hudiți din acest tîrgușor al Românilui, intră într'o ogradă, unde se află o casă curățică, cu cerdac de scânduri pe pivnița de desubtul casei, după moda de atunci; și-apoi el descălecă, își legă calul de un stâlp al cerdacului și intră. Să intrăm și noi cu el.

Intr'o cameră văruiată și cu vîrgi de humă, pe unul din lungile divanuri, ce o umple dela un capăt la altul, stă o jupănesă, astfel judecând'o după toaleta sa, compusă din un fes alb cu canaf negru de mătăasă pe cap, impregiurat de o singură coddă de pîr, ce făcea un mândru contrast cu albéța fesului, o fermene totă cusută cu fir și o fotă foarte bogată în cusături. Toaleta ei eră foarte scumpă și frumusețea ei foarte rară!

Acésta eră jupănesa Vornicului Lupu. În momentul intrării bărbatului, ea legăna într'o albiă pe o copilă cântându-i cântecul cel nemuritor: Nani! nani!

— Ah! dragul meu! draguțului meu! — strigă ea după ce privi câțva bărbatul seu, ce-i zîmbia de lângă ea uș... Bine ai venit.

Și sărind din locul unde stătea, se aruncă de gâtul lui Lupu.

— Da ce însemneză straietele aceste în care te ved? — întrebă ea, după ce-și mai alină bucuria că-și revăduse soțul, după trecere de vr'o trei luni, de când el nu venise pe a casă, trimis fiind de țera la Constantinopole.

— Draga mea, însemneză că, fără de ele, pôte acum nu m'ai mai vedé, căci, ticălosul de Iliăș a pus spioni să me ale și să me ucidă.

— Să te ucidă? ah! și nu se teme de Dđeu? să te ucidă pe tine, tata Rucsândiței! Și jupănesa trăgea cu dragoste spre albiă pe soțul ei, carele, în bucuria de a o imbrățișă, uitase de copilă ce-i dăruise Dđeu, în nesiința lui. Lupul astă-dată însă o privesce dormind cu somnul cel ângeresc al vîrstei sale. În fie-care trășătură a feței copilei el recunósce, când pe jupănesa sa, când pe bunică sa. Cu un cuvânt, bucuria lui Lupu eră bucuria ori cărui părinte bun din ori-ce parte de lume, dela ori-ce națiune, cât de civilizată séu cât de barbară... Și cu atât mai mult se bucură Vasilie că de câțiva ani, tocmai dela nascerea lui Ionică, ce-i trăia, el neîncetat doria să aibă o copilă.

Doué đile se strecurară apoi, đile pe care Lupu, nearătându-se la nime din tîrg, de împreună numai cu soția sa, le întrebuițară la stringerea la un loc a tot ce aveau mai scump în odóre; apoi, săpând el însuși sub vétra hornului o grópă, le ascunse pe tóte, puind țerina la loc.

A treia đî, des-diminéță, vizitiul așteptă cu redvanul la scară.

Până a nu se zări sorele, Vornicul imbrățișă încă odată, la scara rėdvanului pe jupănesa lui, care plângea; apoi strinse la sîn pe Ionică, fiul seu cel întéiu, un băiat ca de vr'o đece ani, ce clironomise frumusețea tatălui seu, dar o frumuseță mai mult ideală, de pot

đice, căci natura, cu totul altfel de cum eră tatăl, îl făcuse infirm și slab. Vornicul îl imbrățișă, apoi dele la sînul jupănesei și pe plăpânda Rucsândiței. Jupănesa cu Ionică se suiră în redvan și, peste o clipă, acesta dispărea dela ochii lui Lupu. Sărmanul! îl urmărim, cu ochii în lacrimi, până când îl perdú din vedere, cum urmărim, dóră le vom mai prinđe, în tineréțele róstre, acele iluzii dragălașe, care le vedem dispărënd în negrul nor al realității.

Câteva minute după aceea și Vasile, luându-și điaua bună dela toți casnicii sei, după ce aședă icóna maicei Domnului d'asupra locului unde-și ascunse averile, încălecă tot în costumul seu cel țărănesc, și purcesse ștergënd o lacrimă, ce roură în marele și deșteptul seu ochiu.

— Cine scie de-mi voiți mai vedé vre-odată biéta căscioră, nevêsta și copilașii! — đicea el, eșind din ogradă. Apoi rădicând ochii spre ceriu și đicënd cu durere: „Fie voia ta, Dđeu! meu!“ își îndemnă roibul, carele bură mai mult neatingënd pământul.

CAPUL I.

Alesandru Iliăș și Baptiste Veleli.

Mai doi ani se scurseseră dela điaua aceea când trei boeri, sub un stejar isolat, juraseră mântuirea țării ori peirea lor.

Intr'una din bogatele cămări a le curților Domnesci din Iași, cămări așternute tóte cu covóre turcesci și cu divanuri de șaluri, cămări în care aurul eră prodigiat pe lavițe ca și pe tóte albiturile Domnesci, impregiurat unei mese lucsóse, ce se incovăia sub mulțimea felurilor de bucate, aduse în talere scumpe de metaluri, și a bėuturilor de tot felul, siătea, incungiu-rați de sute de idiclii și Ecpaele, Alesandru Vodă cu toți Grecii, cari mereu i inchină păhare.

— Să trăiesci, Măria ta! — strigau unii, că ne ai dat pânea de tóte đilele.

— Să-ți dee Dđeu avuțiile lui Iov! — điceau alții, că ne-ai dat slujbe, de ne agonisim cu ce să trăim la đile grele...

— Să-ți dee Dđeu mărirea lui Solomon, urau iștia, că ne-ai făcut ómeni. Érá Alesandru Iliăș le mulțămia, la fie-care, đicënd:

— Să trăiți și voi, că și mai multe avuții, și mai mare cinste ve voiți da! Să mănecăm, să bem, să petrecem, cu veselie... căci mi-i vremea și mie și vouă, dragilor mei, cât oi fi eu peste țera asta și voi cu mine... Stringeți voinici la bani ori și cum, ori și dela cine-ți putea, și hațal să ve fie, morea! Berechet! țera nu-i a mea!...

După câteva ore dela ospétul acesta, la care se inființă, vai! așă de grozave đile pentru biéta Moldova, în cămara asta eră numai Vodă Iliăș și cu un personagi, pe care încă șirul istoriei nóstre ne-au fost impedeat de a-l face cunoscut mai de mult.

Un cap țuguiat, ras și ascuns sub fesul cel roșu, o fisiognomie în care cel mai simplu om pôte căi mărșăvia de caracter, cu scumpenia, și șirețlicul mai presus de tóte; aceste patimi și alte mai rele încă, formând un suflet spriginit de doué picioare, ce-și ascud cioturile în șacșiri roșii și ciobóte galbene cu mestii, vor sluji de trășături, după care cetitorul meu va cunósce de-acum pe énsul remas cu Iliăș, pe Logofétul Baptiste Veleli.

Éta ce vorbiă aceste doué persóne:

— Măria ta, să mai vorbim de nevoile țării...

(Va urmă.)

La Șipote.

Șipote cu apă lină,
De câte ori aurora m'a surprins pe-al vostru mal!
De câte ori umbra nopții, bolta ceriului senină,
M'au vădut cuprins de gânduri, privind unda de cristal!

De câte ori singuratec
Am fugit de lumea 'ntregă și de traiu-i sgomotos,
Ca să sting în apa voastră al gândurilor jeratec,
Ca să astup cu unda voastră al deșertului colos!

Ah! când mai aveam speranță
Și porniau din al meu suflet visurile rënd pe rënd,
Eră multă-asemănare între voi și-a mea vieță:
Voi dați curs apelor vóstre, eu — nebunului meu gând!

Astăzi, decă la ureche
Vră să-mi mai șoptescă 'n taină unda-ve de-acel amor,
De-o poveste cunoscută, de-o poveste-așă de veche:
Stinse-s pentru totdeauna ori-ce patimi, ori-ce dor.

Totuși, în singurătate,
Unde me munciau odată sute de gândiri de foc,
Lângă apa șoptitoare de povești nenumărate
Sub răchita povărnită vreu să am un veșnic loc.

Și, pe 'ntinsa mare-a vieții
Când va fi după furtună să-mi găsesce eternul port,
Voi să-mi spuneți și și nopțe de visarea tinereții,
De zădărniciia lunei, eu, să rid când voiu fi mort!

Ioan N. Roman.

Spiritismul modern.

(Incheiere.)

Atari idei mai mult s'au mai puțin dezvoltate au fost cunoscute și la cei vechi. Așă Amassagora din Clazomena, filosof pantest, carele a trăit de pe la anul 500 până la 428 înainte de era christiană, a susținut, că lumea ca întreg există din eternitate și va exista în etern, și că nu s'au întâmplat nici se întâmplă ceva prin miracule s'eu prin fat, ci toate prin influința puterilor naturale, al căror complex e rațiunea (*νοῦς*), spiritul lunei, un ce aeriform, carele răspândit în tot universul pătrunde și între particulele corpurilor, le dă suflet, vieță, mișcare și cugetare. El se poate reintorceri dela corpuri erăși la univers, și în contact cu întregul poate să aducă pe om în estase și să vedă viitorul.

Aceste păreri s'au străcurat dela Egipteni și Indi la Greci, cari cu fantasia lor mai viaă le-au îmbrăcat în forme mai plăcute. Ele au fost adoptate și de Romani, cari considerau sufletul din corpuri ca inteligente și totodată ca materie atât de ușoră, că prin aerul des se poate înălța la cer, unde se unesce cu spiritul lunei (fluidum universale, spiritus universalis).

În neoplatonism, acea amestecătură jumătate poetică jumătate filosofică de doctrine indiane, egiptene, eline și ebraice, care școala din Alecsandria pretindea a le substitui s'eu opune christianismului, spiritul universal joca rolă însemnată și se consideră ca creatorul lunei vădute. Filosofii neoplatonici erau aplecați spre visiune, teosofie: un fel de cunoștință secretă despre deși și spirite, și spre teurgie: arta de o farmecă spiritele. O mare parte dintre ei se ocupă cu magia: știință secretă, prin care sperau a realiză relațiuni imediate între om și ființele supranaturale, și prin violarea ordinii

morale și fizice a legă putința divină și libertatea umană, a rumpe legile cele create prin nescari acte materiale fără inteligență. Multe dintre doctrinele fantastice ale neoplatonicienilor s'au conservat în decursul evului mediu, s'au reinvalidat prin contactul cu Asia în epoca expedițiilor cruciate, și au câștigat vigoare nouă în epoca renascerii.

Științele secrete cultivate din vechime până în epocile mai dincóce tindeau a cunoșce viitorul, a descoperi comori, a transformă metalele, a face amulete și farmece, a compune remediul universal și elisirul nemuririi. Între aceste științe locul prim îl cuprinde astrologia, fiica nebulatică a mamei înțelepte, cum o numesce Kepler, eróre universală, căci se află în infanția genului uman ca și la bătrâneța societății, între erudiții Romani ca și între simplii Oceanici. Astrologii raționau cam ast mod: Omul e centrul și scopul creațiunii, drept ce toate lucrurile se referesc la densus; și precum soarele și celelalte stele influențează asupra anotimpurilor, asupra vegetațiunii și asupra animalelor, cu atâta mai vortos caută să influențeze asupra omului. Ei dic, că istoria și consensul filozofilor antici convin în a recunoșce o analogie între anii vieții și grădurile percorse de fie-care semn ceresc pe ecliptică. Spre a descoperi acea analogie se încercau a cunoșce efectele stelelor asupra diferitelor lucruri naturale, computurile mișcărilor și unele formule secrete, în care ar pute să mărească forța naturei, s'eu să determine influința planetelor s'eu să chame chiar spiritele și morții.

Astrologia consideră șapte planete și cele douăspre-zece constelațiuni ale zodiacului; lumea, imperiele ba chiar și fie-care membru al corpului erau supuse influinței acelora. Saturn d. e. eră patronul vieții, al edificiilor și al științelor; ioe al onorilor și averilor; marte al resbelelor, temnițelor, urelor și căsătoriilor; soarele al speranțelor, prosperității și al câștigurilor; dela mercuriu emană morburile și detoriile, s'orteia comerțiului și frica; luna trâmite visuri, plage și furturi etc.

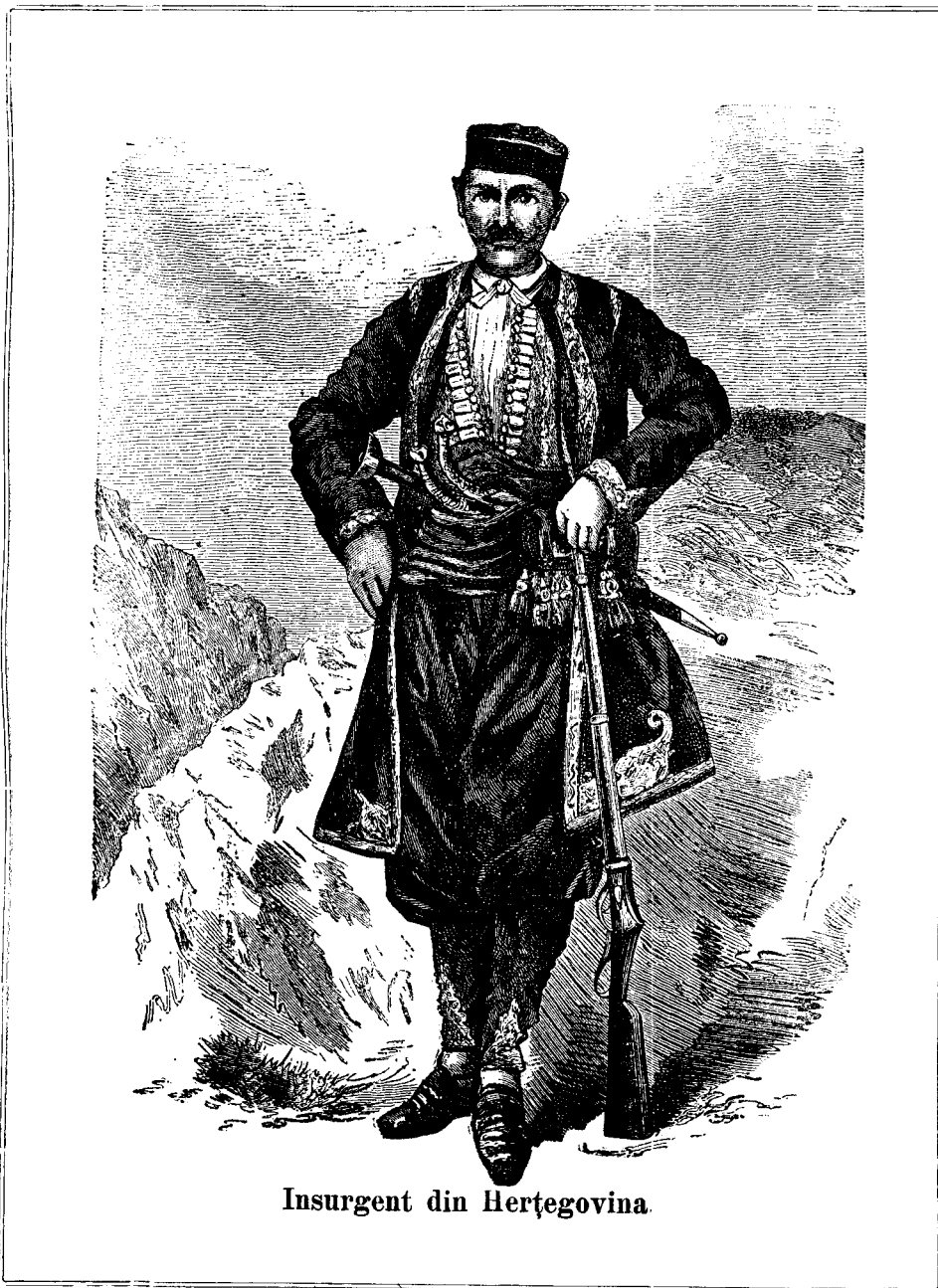
Biserica s'a opus totdeauna fantasiilor astrologice și e caracteristic, că Frederic II împăratul romano-german (an. 1209—1250) în luptele sale cu curtea romană între alte spariături s'a folosit și de astrologie publicând versurile: „Fata moment, stellaeque docent, aviumque volatus, — Quod Febericus ego mallens orbis ero, — Roma din titubans, variis erroribus acta, — Concidet, et mundi desinet esse capat“. — (Faturile arată, stelele invetă și sboratul paserilor, că eu Frederic voi fi maiul (ciocanul) lunei, Roma, care se clatină îndelung agitată de diferite erori, va cadé și va incetă a fi capul lunei). La acestea însă i-s'a respuns cu lînise și demnitate și tot cu atâta adevăr.

„Fata silent, stellaeque tacent, nil praedicat ales, — Solius est proprium scirefuturci Dei, — Niteris incassum navem submergere Petri; — Fluctuat, et nunquam mergitur ista ratis. — Quid divina manus possit, sensit Julianus. — Tu succedis ei; te tenet in Dei“. (Faturile tac, stelele nu vorbesc, nimica nu predică paserile. Numai singur lui Dumnezeu e propriu a cunoșce cele viitoare. Însedar te nisuesci a cufundă naia lui Petru; se mână de valuri, dară nu se cufundă acesta luntriță. Ce poate mâna lui Ddeu a simțit Julian; tu vei urmă; pe tine te ține mâna lui Ddeu). Din timpul când astrologia eră în flóre, sânt memorabile, cuvintele care le-a dis amicilor sei Pietro d'Abano condamnat la mórte: „M'am trudit pentru trei științe nobile, dintre care una m'a făcut fin, una avut și a treia mincinos: filozofia, medicina și astrologia“.

Nu mi-e scopul a tractă aci mai inadins despre științele oculte, ale căror urme se află și la poporul nostru mai ales în așă numitele pascalii, din care das-

căli și popii bătrâni precum și alți cărturari din sate, altcum oameni de bună credință, dară naivii și simpluculi espun sôrtea viitoare a întrebătorilor din oroscopiul său starea semnelor ceresci în momentul născerii, de aceea me mărginesc a amintî aici încă numai pe Corneliu Agrippa, scriitor din secolul XVI, bărbat cu talente și cunoștințe frumoșe, dară aventurier, carele a scris mai înainte un op „de incertitudine et vanitate

tot așa trei magie, una naturală, una cerescă și una religioasă său ceremonială. Cele patru elemente posed proprietăți miraculoșe; focul pămîntesc e reflexul celui ceresc; aerul e un spectru său căutătoare, în care se deping imaginile lucrurilor; el străbătând prin pori neperceptibili în corpurile animalelor și ale oamenilor pôte produce visuri, prezențiri și previsionsi încă și fără concursul spiritelor; printr'ensul se pot comunica ideile

Insurgent din Herțegovina.

scientiarum* (satiră mușcătoare asupra stării științelor din timpul seu și apoi alt op de cuprins cu totul contrar „de occulta phi'osophia* în carele sistematiséază științele secrete și cabalistice.

Corneliu Agrippa de Nettesheim născut în Colonia dintr'o familie de frunte din tinerețe a fost aplecat spre misticism, și ca student în Paris a format o societate secretă pentru cultivarea științelor oculte. După densusl există trei lumi: cea corporală, cerescă și intelectuală;

la distanțe imense. Prin mijlocirea spiritelor ceresci și sub influșul stelelor lucrurile capătă puteri oculte dela sufletul lumii, carele mobil de sine nu se pôte uni cu corpurile inerte și nemobile, decât numai cu ajutorul spiritului lumii și prin acesta puterile sufletului lumii lucréza asupra tuturor lucrurilor.

S'ar puté aduce încă și alte păreri bizare dela bărbați, cari în multe privințe au merite nedisputabile pe terenul științelor, dară fie acestea de ajuns, ca să

védă, că visurile spiritistilor moderni, mai ales acelor cari se încercă a stabili teorii atât de varii, nu formeză vr'o sciință séu filosofie nouă, cum pretind ei, ci sînt numai repetițiuni de fantasii vechi îmbrăcate în frase mai amăgitoare.

După acestea vin a observă, că e de mirat, cum învățați de nume bun, la cari nu se pôte presupune tendința de amăgire, precum profesorul iesuit I. Wieser în „Zeitschrift für katholische Theologie“ prof. C. Gutberlet în „Natur und Offenbarung“ și prof. M. Schneid într'un op separat tradus și în limba magiară de clericii din seminariul catolic din Timișóra sub priveghierea superiorilor, de o parte se luptă cu a gumente destul de tari în contra opiniunii funeste, că fenomenele spiritiste de sub întrebare s'ar întemplă prin conlucrarea spiritelor celor morți, eră de altă parte presupunând, că acelea se întemplă fără preparațiuni prealabile, fără aparate și apucături istețe de prestigiatori, admit conlucrarea spiritelor rele, adecă a diavolilor.

Acești învățați de bună credință încă n'au putut cunoște acea lovitură puternică, ce s'a dat spiritismului prin demascarea mediului Bastian întemplată în 17 februaru an. c. în Viena în salónele archiducelui Rainer, la ce a fost pârtaș chiar și Alteța Sa Rudolf moștenitorul tronului austro-ungar. Archiduceii au dispus de mijloce mai eficace decât ale fisicilor în multe privințe sceptici, eră în altele précreduli.

Nu mult după demascarea lui Bastian a apărut dela archiducele Johann o broșură intitulată „Einblicke in den Spiritismus“ având de motto o sentință alui Lichtenberg „Trăim într'o lume, unde un nebun face mulți nebuni, dară un înțelept numai puțini înțelepți“. După raporturile jurnalistice archiducele recunoște în introducere, că e sfortăre don quixotiană a se luptă în contra spiritismului, dară totuși scrie în contra lui, pentru că acesta sectă a credinței deserte moderne numără milioane de suflete și s'a încuibat nu numai între țesetorii din Braunau și între lucrătorii și țeranii din ținutul Reichenberg, ci a străbătut în multe palate și castele de ale nobililor, și în multe cetăți din monarhia anume în Viena și Budapesta s'au format comunități spiritiste, care și continuă pe nesimțite speculele sale, de aceea a fost de lipsă a descrie ședințele, care s'au finit cu demascarea lui Bastian, despre a cărui activitate transcendentală de două-zeci de ani încóce s'au scris o mulțime de volume. Autorul voiesce să informeze de timpuriu pe aceia, cari au cetit acele volume și sînt aprópe plecați a crede. La cei ce cred deja, credința e neresturnabilă. A fost de lipsă a trage atențiunea asupra înșelațiunilor spiritiste, pentru că mulți au respit óre scumpe și forțe spirituale nerecompensabile spre studiarea acestei deșertațiuni apărute în vestmânt imprumutat dela sciință. Narațiunile spiritiste spriginite în multe locuri prin așa numitele spirite materializate allă teren roditor la fanatici înșelați. La propagarea spiritismului contribue mult acea semicultură lătită, care înstrăinează dela Dumneșeu, conduce la ateism; acea semicultură, care o aduc cu sine în viață atari ómeni, cari nu au apoi nici forța convicțiunii sciințifice nici razimul credinței, și cari în mijlocul valurilor vieții se abat ușor dela busolă și devin noviiți chieamați ai spiritismului.

Archiducele espune esperințele sale personale asupra spiritismului, și anume cum a făcut cunoscință cu impresarul spiritist baronul Lazar Hellenbach. Acesta i-a enumerat mediurile mai cunoscute: o femeie din Lipsia, care materializează o figură de prune, cu care se pôte vorbi óre întregi; un american, carele în somn magnetic fantasizează la fortepian, între ce cîntă mai înteu una vóce, apoi mai multe și în fine ocurri întregi în urmă pe Bastian. Baronul Hellenbach a comandat

pe acesta, pentru că produțiunile lui sînt mai convingătoare și mai palpabile. După ședința din 17 febr. Bastian a devenit ex-medium, adecă ori-ce mediu dă de remediu. Conclusiunea innaltului autor e, că mediurile nu sînt decât prestigiatori séu escamotori isteți.

Cu tóte acestea o parte din fenomenele produse de spiritisti formeză obiectul scrutărilor sciințifice. La capétul lui februaru an. cur. profesorul dr. Oscar Simony a ținut o prelegere în localitățile reuniunii inginerilor și architecților în Viena „Despre fenomenele spiritiste din punct de vedere al sciințelor naturale“. La acea prelegere a asistat un public fórt mare și ales, între care și Alteța Sa Rudolf moștenitorul de tron cu archiducele Rainer.

Profesorul Simony a pornit din teoria lui Maxwel, că din estinderea curentului magnetic asupra mediurilor electrice și din magnetismul, ce se manifestă în tuburile nervilor și a mușchilor, se pôte conchide, cumcă acel magnetism, carele provócă mișcarea mușchilor noștri, pôte să eserece asemenea influință asupra mușchilor organului corespunđător al vr'unei persóne învecinate. Dēcă acea persónă e abnorm iritabilă, atunci nu e eschisă posibilitatea, că inervațiunile mișcătoare, care după scrutările lui Strickel insoțesc cugetarea fiecărui cuvânt, provócă în acea persónă inervațiuni analóge, prin ce s'ar esplică, că mediul nimeresce cugetele persónei, ce stă în față cu el. Într'acest mod s'ar puté esplică mania de imitat a pruncilor, și că persóne ipnotizate (aduse într'un fel de somn artificial) pronunță automatic adecă fără consciință după altul cuvinte fără nes și imiteză mișcări curioșe. E fapt, că iritările interne pe lângă stare materială și sufletescă abnormă pot să fie mai intensive și escită certe simțeminte; ceci pot să fie persone, care esperie simțeminte subiective ale căror analogii nu se allă în viața comună, și care pot să pară ca supratereștre. Cuvintele electrice, care insoțesc atari simțeminte abnorme, sub condițiuni favorabile se pot transmite la persóne din apropiare, care posed dispusețiuni analóge și visiunile abnorme ale singlaraticilor apar inaintea mai multora ca fenomene supranaturale. Despre întunecarea locului de ședințe pretinsă de spiritisti ca necesarie, observă Simony, că dă ansă la manifestațiuni, care n'au nimica comun cu sciința. El a aréat mai încolo, că mediurile spiritiste nu sînt în stare a modifică permanent obiectele lumei esterne, dară a adaus, că prin acésta nu voiesce să nege esistența faptelor suprasensuale.

Incheiând de astă dată împărțirile despre spiritism, care le-am scos din literatura respectivă, câtă mi-a fost accesibilă, observ, că mulți il amestecă cu așa numitul magnetism animal, carele alteam nu e reputat așa de complet, ca să nu-l pótă crede cineva cu onóre, nici e demustrat așa deplin, ca să devina ridicul cine l'ar negă. De altmintrenea o serie de fenomene, care se atribuiă mai de mult magnetismului animal séu mesmerismului se esplică astăzi din așa numitul ipnotism, carele nu e somn magnetic, ci un fenomen fiziologic nervos, cu studiarea căruia se ocupă mai mulți erudiți de renume.

Teodor Roșiu.

Efectele tutunului.

S'a vorbit atât de mult despre efectele daunătoare ale tutunului asupra organismului, în cât nimeni nu mai îndrăsnesc să trateze acest subiect, de témă să nu trecă drept un om care se ocupă cu lucruri invecbite. Cu tóte acestea nu putem să nu punem supf ochii cititorilor un extract dintr'un articol publicat de „Journal d'hygiène“, datorit doctorului F... și purtând

drept epigramă aceste două frase una din Mantegazza și cea-laltă din Tacit :

„A se ocupa de sănătatea sa, înseamnă a exercita un drept și o datorie.

„Tote gândirile, toate actele noastre trebuie să tindă spre buna stare a existenței.”

Să știe că tutunul cuprinde o substanță cleișoasă, alcaloidă, otrăvitoare numită nicotină, ce este absorbită de organele noastre. Tutunul de fumat mai conține și amoniac, clorură de sodiu, materii zaharite, aromatice, aromatice, spirtose, aceste organice.

Fumătorul absorbe acidul carbonic, hidrocloric, formic, valerianic, amoniac, ocsie de carbon, parafină, anelină, etc. toate substanțe vătămătoare.

Fumul de tutun slăbește inteligența și memoria în același grad ca și alcoolul. El ocazional slăbire, precum și o pierdere în puterile fizice, provacă o salivare abundentă, și se știe că acest lichid este necesar digestivului. El provacă palpitații, afecțiuni pericardiale, agitații nervoase, slăbirea vederii, manifestări gastralgice : slăbire, lipsă de poftă de mâncare, sete, etc. Fumatul te face trist și egoist ; e nesuferit persoanelor ce nu fumează și pe lângă acesta cauză incendii.

Dr. E. Decaisne, care s'a ocupat în mod serios de această chestiune din punctul de vedere igienic și care a studiat cu grijă efectele tutunului asupra organismului adolescenților de la nouă la opt-sprezece ani, a constatat, prin propria sa experiență, că răul obiceiului d'a fumă produce mari turburări în circulația sânguină din aparatul digestiv, produce o amortire mintală și este întovărășit d'o tendință pronunțată spre beutura alcoolurilor.

Cauza principală a accidentelor datorite întrebuirii tutunului este în nicotină. S'a observat la mulți fumători anghina, laringita, gastrita, oțita, surditatea, cancerul limbei și al buzelor și în temperamentele limfatice tisia pulmonară și bronchială.

În una din ședințele societății de medicină publică, dr. Vallin a amintit comunicările d-rului Decaisne asupra intermitenței bătăilor inimii și a pulsului cauzată prin abuzul tutunului de fumat.

Apoi a enumerat mai multe cazuri de turburări cardiace și amețeli observate de dânsul, descrise cu grijă și cari intră în categoria celor semnalate de dr. Decaisne. „Aceste cazuri nu sunt noi, dice dr. Vallin, ele sunt rare, dar ele dovedesc că pe lângă esagerările dușmanilor pasionați ai tutunului, trebuie studiate accidentele rău cunoscute pe care le produce obiceiul d'a fuma.”

Dr. Brouardel împărtășește această opinie. Două puncte, dice el, trebuie mai cu seamă observate în fumat : mai întâi accidentele stomahice pe care le ocazională și care, prin acțiune reflexă, au efect asupra inimii. Trebuie de asemenea să ne întrebăm dacă fumatul n'ar conține ore-cari cyanuri, care ar permite să se explice aceste felurite accidente ; căci neapărat că nicotina nu poate fi invocată în asemenea caz.

D. Roy de Méncourt a observat el însuși turburări ale joncțiunilor inimii datorite escesului fumatului. Pentru dânsul, manifestările cardiace ale nicotismului nu oferiau același caracter ca și la persoanele observate de d. Vallin. Aceste turburări i s'au părut în relațiune cu emoțiuni, osteneți intelectuale, o stare nevroptică în sfârșit, care făcea ca economia să fie mai accesibilă principiului toxic al tutunului. D. de Méncourt n'a întâlnit nici o dată accidente enumerate mai sus la marinarii care usau și abuzau de tutunul de mestecat.

Știm foarte bine că numărul fumătorilor va merge crescând ; credem deci folositor să reproducem câteva observațiuni asupra întrebuirii tutunului de fumat.

Modul cel mai periculos d'a fumă este acela care consistă într-o înghițire a fumului ; cel mai puțin rău este acela d'a fumă în aer liber, c'o nerghela sau c'ua pipă lungă. Ar trebui de asemenea să ne amintim că proporțiunea de nicotină nu atârna numai de calitatea tutunului, dar încă și de lungimea pipei, și că această din urmă substanță se adună în partea cea mai scurtă a țigării. În această porțiune a țigării, în adevăr, se condensează, cea mai mare parte din nicotina aspirată cu fumul de tutun.

F.

Cânteece și strigături.

(Din Bănat)

Sede cucul și suspină
Și de dor înima-i plină.
Vine mierla și-l întrebă :
— Ce îți ție cuce dragă ?
Ori îți fume, ori îți sete,
Ori îți dor de codrul verde ?
— Nu mi-i fume, dar nici sete
Și nici dor de codrul verde ;
Ci mi-i dor de țera mea,
C'am lăsat trei mândre 'n ea.
Una 'n deal, alta în vale,
A tria 'n mijloc de cale.
Cea din deal
Ca un păhar,
Cea din vale
Ca o flóre,

Er ce * din mijloc de cale
Să-i fac gura păhărele,
Să bea rachie, rosol,
De jale că nu me 'nsor,
Să bea rachie cu miere,
De jale că n'am miere.

*

Cine-mi dice mie lotru,
Să mergă cu mine 'n codru,
Și să vedă de ce-s lotru,
De fetițe ori neveste,
Ori de cai fără capestre ?
N'am furat turme de boi,
Să las omeni în nevoi ;
N'am furat turme de vaci,
Să las omenii săraci ;
N'am furat turme de miei,
Să las omenii misei ;
Am furat turme de boi,
Să fac mândrei cisme noi,
Am furat turme de vaci,
Să fac mândrei sugne ** largi,
Am furat turme de miei,
Să cumpăr mândrei cercei,
Că mi-s dragi ochiiți ei.

Petru Barbu.

* „Cei“ în oc de celei.
** Sugne = fuste, pôle.

Adunarea gen. a Asociațiunii transilvane

— La Orăștie în 17 și 18 august. —

Adunările generale ale Asociațiunii transilvane au devenit centrul de întrunire în fie-care an odată al românilor din Transilvania; ba ele totdeauna au atras și un contingent considerabil din Ungaria și din părțile banatice. Acesta interesare probează, că inteligența română de pretotindene înțelege importanța culturai și grăbește a fi la înălțimea misiunii sale, dând sprigin ideilor culturale naționale și celora ce propagăză asemenea idei.

Sub impresiunea acestei convingeri și la adunarea din Orăștie din anul curent s'a întrunit un public numeros, compus — ce e drept — mai ales din ținutul românesc al acestui vechiu oraș, dar înmulțit și prin numeroși membrii veniți din depărtare.

Oșpeții au fost primiți la gară de către comitetul arangiator, în frunte cu dnii dr. Avram Tincu, dr. Stefan Erdélyi și dr. Ioan Mihai; și fie-care din cei sosiți a fost îndreptat la cvartirul ce i s'a destinat, unde a fost întâmpinați de ospitalitatea cea mai cordială.

Conform programei, în seara de 16 august, adevărat în ajunul adunării generale, s'a ținut o întrunire de cunoștință în sala cea mare a „Otelului Național”, unde cei presinți petrecură momente de plăcere.

*

Sedința primă a adunării generale s'a deschis în 17 august în biserica gr. or. Președintele Asociațiunii, Rds. D. Timoteiu Cipariu, împedat prin adâncile sale bătrânețe d'a pute suportă greutatea unei călătorii mai lungi, adunarea fu deschisă și presidiată de vice-președintele Ill. Sa dl Iacob Bologna, carele încheia cuvântarea sa astfel:

„Dar precum cu plăcere v'am arătat desvoltarea activității Asociațiunii noastre în unele direcțiuni, cu privință adevărată mai cu seamă la fiii poporului român, așa cu durere trebuie să vă arăt și pre puțină ei activitate în alte direcțiuni: cu privință la fiicele poporului român. Pentru aceste fragete fiinte, cărora avem de a mulțumi existența și durabilitatea națiunii noastre în alte impregiurări și cu alte puteri, n'a făcut Asociațiunea totul ce — nu dór' că ar fi putut face — ci ce ar fi trebuit să facă. A ajutat ea, ce e drept, și pe unele puține dintre fiicele poporului român la învățatură de carte și de lucruri; a se ingrigi însă după cuviință și în măsura și modalitatea recerută de o educație a seculului feminin românesc pe deplin corespunzătoare timpului și recerințelor neamului nostru, nu au iertat mijlocele, de care a dispus ea până acum.

„Bun e însă Dumnezeu, și laudă lui, că mare și însuflețit e și numărul celor ce constituie reuniunea noastră, al acelor membrii ai ei, cari au recunoscut și recunosc imperative și întetitoare necesitate, de a sări poporului român într' ajutor și prin crespunzătoare creștere și instruire a fiicelor lui, jertfind în favoarea acesteia, și în cel mai bine înțeles și mai sigur interes al românismului însuși, chiar și ultimele resturi din puterile Asociațiunii noastre.

„Ne va ajuta, după ulterioara și ferbinta mea dorință, bunul Dumnezeu, ear susținătorii acestei Asociațiuni, séu membrii ei, conduși de convingeri, ca celea imediat exprimate, — nu mă indoiesc, ci sper cu totă încrederea că vor desvoltă tot mai tare și continuiv

zelul care-l au spre a cresce bine și a instrui de ajuns și femeia română, și că în modul acesta ne va succede a ne implini în curând încă o datorință sfântă.

„Speranța acesta a mea se basază domnilor pe concludul onoratei noastre adunări generale din anul trecut, prin care s'a stabilit irrevocabil zidirea și instruirea unei școle superioare pentru fetițele române; se basază pe propunerile relative la această zidire și instruire de școlă, cu care a venit comitetul domniilor vostre la această adunare, și se basază și pe măgulitoare mea credință, că domnia voastră, domnilor membri ai Asociațiunii, veți binevoi a primi propunerile menționatului comitet.”

După încheierea discursului de deschidere, luă cuvântul dl adv. dr. Avram Tincu și bineventă adunarea, în numele Orăștienilor.

Apoi se alese o comisiune de trei în persoanele dlor Vas. Pop canonic în Gherla, dr. Ioan Mihai avocat în Orăștie și Ioan Mihaiu comerciant asemenea în Orăștie, pentru încassarea tacselor și pentru înscrierea de membrii noi.

Spre acest scop ședința se suspendă pe dește minute.

Redeschidându-se, raportorul arată, că s'au încasat 1226 fl., proclamându-se cei înscriși acuma ca membri ai Asociațiunii.

După aceea, conform programei statorite, dl secretar dr. D. P. Barcian ceti raportul general al comitetului, care se ascultă cu plăcere.

Se alese o comisiune de 5 membri pentru studierea propunerilor ce se fac în raportul comitetului și a celorlalte ce se vor face de alții. Acesta comisiune se compuse astfel: br. David Urs, adv. Barbu, dr. I. Meșian, Fr. Hossu Longin și N. Fekete Negruț.

Urmă alegerea comisiunii bugetare. Acesta se compuse astfel: protopopul Ioan Papfu, avocatul Avram Pécurar, profesorul Ioan Lazariciu, notarul Laurian Barcian și pretorul Sava Borha.

Eră să urmeze cetirea disertațiunilor. Acest punct însă de un timp încoci nu pré este apretuit la adunările Asociațiunii. De asta-dată a fost desconsiderat cu sila, căci singurul disertant dl Axente Sever renunță la cuvânt.

Astfel adunarea se închise, la óra 1 1/2 din ői.

*

Concertul anunciat pentru őiua acesta începú seara la 8 óre, fiind de față un public forte numeros.

Programa fu următoarea:

1. „Sérmană frunză”, cântec românesc poporal arangiat pentru cor micst de G. Dima, esecutat de corul damelor din Orăștia.
2. Ouvertura din opera „Alexandro Stradela” de F. v. Flotow, arangiat pentru piano a 4 mâni de C. Diabelli, esecutată de d-na A. Vlad și d-ra Maria Popovici (acesta din urmă în costum național.)
3. Două cântări, pentru o voce de bas și acompaniare de piano: a) Međul noptii de G. Dima, b) Grenadirii (baladă) de R. Schumann, esecutate ambele de d. G. Dima.
4. Rêmăi sănătósă, cântec românesc arangiat pentru cor micst de G. Dima, esecutat de corul damelor din Orăștia.
4. Două cântări, pentru o voce de bas, cu acompaniare de piano: a) Cântec de jertfă, de L. v. Beethoven, b) Ciobanul de G. Dima, esecutate de Isaiia Popa.
6. Potpourii românesc pentru flaută și piano esec. de A. Ungur.
7. Cântul ciocârliiei, arangiat pentru cor micst de F. Mendelsohn, esecutat de corul damelor.

Se înțelege că dl Dima și de asta-dată a obținut aplause meritate. Afară de dsa dna Ana Vlad, dra M. Popovici și dl Augustin Ungur au produs efect mare și entusiasme general. Asemene a plăcut și vocea dlui Isaiia Popa, teolog absolut de Sibiu, care a cântat cu mult sentiment cele două cântece. Corul de dame ti-

nere și de juni, sub conducerea învățătorului din Orăștia dl I. Branga a surprins pe toți, încât a trebuit să repeteze piesa din urmă.

Concertul a produs pentru Asociațiune un venit aprópe de 300 fl.

*

Ședința a dóna se ținú la 18 august in acelaș local.

După cetirea depeșelor de felicitare, comisiunea pentru inscrierea membrilor raportă că cu totul s'au încasat 1322 fl. și s'au înscris încă 11 membrii, cari fure și proclamați.

Apoi urmă raportul comisiunii pentru studiarea propunerilor. Comisiunea, prin raportorul dl N. F. Negruț, făcú unele obiecțiuni, dar după óreși-cari desbateri, la care luară parte dnii P. Cosma, E. Brote, R. Pațița, A. Todea și alții, se trecú la ordinea zilei.

Astfel se primiră propunerile comitetului ca pe viitor fóia „Transilvania” să se trimită gratuit numai membrilor fundatori și celor pe viétă, ceilalți vor avé să plătescá câte 1 fl. pe an, ér cei ce nu sânt membrii 3 fl.; votarea sumei de 10,000 fl. (cátră cele 30 mii votate an) pentru clădirea edificiului școlei de fete române mai innalte cu internat in Sibíu și autorisațiunea comitetului de a face imprumul și de a deschide liste de subscripțiune.

Raportul comisiunii bugetare, cetit prin dl raportor Laurian Bărcian, a deșteptat éráș desbateri. Dl R. Pațița a propus să se voteze éráș 100 fl. ca subvențiune pentru școla din Cămpeni; dar nu se acordă.

Controlor se alese dl Iosif Șterca Șuluț.

Adunarea generală in anul viitor se va ținé in orașul Gherla.

După aceste președintele incheiá adunarea generală.

*

Banchetul care se ținú după ședința intruni vr'ó patru sute de persóne, in frunte cu dl președinte al adunării.

Se rostiră mai multe toasturi, și petrecerea fu fórté animată.

*

Producțiunea pompierilor din Orăștie, sub conducerea dlui adv. dr. Samuil Pop, fu alt punct al festivităților sociale, care s'a esecutat escelent și spre mulțămirea tuturor.

*

Balul incheiá șirul de petreceri. Dar un bal frumos, cum rar s'a mai vėđut in Orăștie, séu dóră nici odată.

Din lipsa timpului, ca să nu întârđiu din nrul de duminéca viitoare al „Familiei” voi notá aici numai numele dame'or, cari au infrumșețat acésta serbare națională.

In costum național:

Dónnele: dr. Erdélyi, Ana Vlad, Maria Mihaiu, Baciú, Dobo din Orăștie, Elena Hossu Longin din Deva, Bărcian din Sibíu;

Domnișórele: M. Popovici, Corvin, E. Popovici din Orăștie, Ana Pop și Emilia Pop din Gherla, Emilia C. Nicora din Deva, Octavia Demian din Zlatna, Emilia Roman din Hațeg, Aurelia Filipescu din Turda.

In altfel de toaletă

Dónnele: Sabina Todea din Cămpeni in mėtase rosa, Orbonaș din Orăștie in mėtase bordo cu leib de catifea roșie, Pop din Orăștie in atlas cardinal roșu, Moldovan din Orăștie in mėtase cenușie, Bontescu din Hațeg in mėtase verde, Ziunea din Orăștie, Lucreția Olariu din Deva, Maria Pop, Eufrosina Popescu.

Domnișórele: S. Barbu in tarlatan alb, E. Muntean, V. Pop, Coșeriu din Alba-Iulia și altele multe.

Dintre bărbați vėđurám pe dnii: Iacob Bologa, G. Bariț, Axenti Sever, P. Cosma, N. Negruț, M. Șerban (Seghedin), Petru Dulfu din Bucuresci, Ioan Slavici, can. V. Pop din Gherla.

*

Escursiunea la Hunedóra fu adausul plăcerilor oferite cu asta ocasiune. Acolo publicul a vizitat întiú cetatea Corvinilor restaurată in anii trecúți, apoi a admirat topitóra de fer, cari au pus in uimire pe toți.

—ic—

O petrecere de véră in Sătmár.

Baia-mare, 14 aug. 1884.

Domnule Redactor!

Am onóre de a ve relatá despre o petrecere de véră fórté reușită, care s'a ținut in comuna Lipou, comitatul Sătmár, la 10 l. c. st. n.

Frumos a fost scopul, pentru care s'a pus in lucrare tinériméa română academică din acest comitat sub presiđuil Rds. D. Ciriac Barbul, archid. on. și parróc in Lipou, și ne putem láudá, că publicul inteligent român a și arétat o vie interesare față de acela, innălțánd splendóra și succesul petrecerii cu presența sa intr'un numer considerabil. Scopul a fost de a spori capitalul, din care să se redice un monument memoriei lui I. Popfiu, acelu bărbat plin de mérite, care in viéta sa a aprins și a susținut focul iubirii de națiune in pepturile tinerilor Sătmáreni, dintre cari cei mai mulți au avut plăcuta ocasiune de a ascultá de pe buzele lui acele cuvinte aprinđátóre, de cari trebuie să ardá inima ori cáruí Român adevérat.

Consideránd, că tot in Duminéca acea s'au mai ținut trei petreceri románesci in părțile aceste, (in Stoiceni, Vașad și Cehul Sėlagiului), nici n'am fi cutezat a sperá un succes așá de strălucit; mare ni-a fost dará bucuria, când am vėđut adunându-se óspeți intr'un numer fórté frumos încă și din locuri mai departate. Quadrilele au fost jocate de 40—50 párechi. Petrecerea a durat până 'n capét cu animositatea cea mai mare, și numai lumina zilei ne-a despărțit, ducénd fiescécine cu sine un souvenir frumos.

Venitul brutto a fost 134 fl., din care după subtragerea speselor va remáne și spre scopul amintit o sumuliță destul de frumoșă. Rațiociniul încă nu e 'ncheiat, însă peste puțin timp il voi puté publicá.

Putem đice, că mai mare a fost succesul moral, decât cel material. Inteligenței nóstre Sătmárene Țeu! i este necesarie câte o convenire ca acésta, care să o mai trezescá din letargia, in care este cufundată. Prin de aceste sperám noi, tinerii, că vom puté scóte inteligenta română de aici din acea nepăsare și din acel indiferentism, prin care ea este timbrată, și astfel vom puté da un avént mai mare vieții nóstre sociale române. Etá esemplul:

In 27 l. c. st. n. se va arangiá un bal românesc la scaldele dela Bicsad. Publicul adunat la petrecerea din Lipou intr'atáta érá de animat, intr'atáta ii párea de bine, că a putut participá la o petrecere adevérat románescă: in cât mai toți se despărțiră cu salutarea: „la revedere la Bicsad!” Așá dará avem speranța cea mai firmă de o petrecere asemenea fórté reușită. Conveniri de aceste sânt niște mijlóce de a innălțá vieța socială; ele sânt niște foculare sfinte in templul cultúrei naționale. E bine, peste doue sėptemáni voi fi in plăcuta posițiune de a ve relatá despre o petrecere, cred, mai cercetată, prin urmare și mai reușită.

In urmă etá am compus un buchet frumos din cele mai frumoșe flori, dnele și đșórele, care cu presen-

ta lor au contribuit mai mult la succesul și animositatea petrecerii. De față au fost

Daele : Maria Barbur (Pomi), Vilhelmina Barbul (Lipou), Bartók (Crășău), Hortensia Farcaș (Medișă), Anonima Iernea (Pop-Bicău), Jeszenszky (Berhid), Paulina Lucaciu (Sătmar), Eufrosina Maniu (Baia-mare), Veronica Marchiș (Dob), Veronica Miliian (Gereușă), Kübler (Crășău), Aurelia Pop (Bușac), Stefania Pop (Buzesci), Demetrăsa Pop (Băița), Emilia Pop-Dan (Boghiș), Popfiu (Lipou), Cornelia Rezei (Culcea), Emilia Stan (Lipou), Beta Szabó (Mădăras), Terge (Pomi) etc.

Dșorele : Aloisia Pelle (Pomi), Elena Lucaciu (Baia-mare), sorerile Pop (Buzesci), Cornelia Pop-Dan (Boghiș), Jákó (Crășău), Elena Nuț (Chilia), Irma Nagy (Borlesci), sor. Tirsan (Socondel), Elisabeta Szabó (Mădăras), sor. Stan (Lipou), Kübler (Crășău) etc.

Sperez tare, că la petrecerea din Bicsad voi pute să inregistrez și mai multe dame.

Deci : „la revedere la Bicsad!“

Băiaș.

Insurgent din Herțegovina.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 333. —

Poporul din Herțegovina de multe ori s'a ilustrat prin spiritul seu reșboinic. Rescôtele de acolo s'au pë-rëndat adese ori. Insurgentii herțegovineni ș-au câștigat un nume vitejesc pe câmpul luptei.

Ilustrațiunea din nr. prezintă infătoșeză pe un astfel de insurgent, din rescôla cea mai de pe urmă.

Astăzi acolo e pace. Cel puțin așa. spun diarele oficiale.

I. H.

Literatura și arte.

DI Vasile Alecsandri scrie o piesă nouă. Aceșta e scirea cea mai bună ce putem de asta-dată cetitorilor noștri. Noi semnalarăm încă în erna trecut acest eveniment ; dar acuma îl putem anunția cu totă pozitivitatea. Piesa nouă se scrie ărăș în versuri și va avé titlul : „Ovidiu la Tomi“. Se crede, că această piesă se va jucă în viitoare stagiune a Teatrului Național din Bucuresci.

Din operele complete ale dlui V. A. Urechă primirăm ărăș un tom și anume seria E. tomul I. Aceasta conține romanele, novele, foiletone, bibliografii, varia. Dintre romanele reproducem una în nr. prezintă. Asupra volumului întreg vom reveni de altă-dată.

Din „Beiu, Vodă, Domn“, roman original, cu ilustrațiuni originale, de dl Theochar Alexi, au apărut broșurele I și II, care conțin și câte o ilustrațiune. Prețul e 20 cr.

Aritmetica generală și specială. Sub acest titlu dl Teodor Ceantea, profesor preparandial în Arad, a publicat un manual didactic elaborat în usul preparandilor, școlilor normale, școlilor comerciale și medie, cum și a tuturor privaților. Prețul cărții voluminoșe, de 279 pagini, este 1 fl. 50 cr. sêu 3 lei 75 b. Dela 10 esemplare unul se dă rabat.

DI Dima la Abrud a dat un concert în 10 august, însoțit de dl Heller din Sibiu, cu care concertase și la Turda. Programul a fost următorul : 1. Dima G. a) Scii tu mândro ce ț-am spus ; b) Mugur mugurel. (Concertantul). 2. Mendelssohn F. Rondo capricioso. Dl V. Heller. 3. Schubert F. Călătorul. (Concertantul). 4. Grieg E. Humoresken. Dl V. Heller. 5. Dima G. a) Stelele ; b) Seguidilă. (Concertantul). 6. Chopin F. Scherzo (B-moll). Dl V. Heller. 7. a) Dima G. Meșul nopții ; b) Schumann R. Grenadirii. (Concertantul). Tôte piesele au fost executate frumos ; deosebi însă au produs efect

mare : Călătorul și Grenadirii. După concert se improvisă o petrecere cu dans în localul de veră al casinei române ; petrecerea dură până dimineța. Dl Dima a lăsat și în orașul acesta cele mai bune impresiuni.

Opera italiană din Bucuresci. Trupa italiană care va da reprezentațiuni în Bucuresci, erna viitoare, va fi pusă supt direcțiunea d-lui B. Franchetti. Ecă compunerea ei. D-na Bianca Remondi, prima-donă dramatică, d-na Carolina Smerosai, prima-donă de caracter, d-na Fanni Guidotti, mezzo soprano, d. Egisto Guardenti, tenor dramatic, d. Serafino de Folco, tenor, d. Gaetano Carbono și Alberto Navarri 1-i baritoni, d. Pio Purarelle, 1-iul bas, d. Valentino Tubertini, 1-iul bas comis, d. Enrico Re, al doilea bas, d. Marcelo Petrovici. Am. Borelli-Cecconi, tenori. D. Enrico Riboldi, maestrul de capelă. D. Fel. Franchetti, șeful corurilor. Repertorul se va compune din piesele următoare : Robert Diavolul, Africana, Dinarah, Hughenotii de Mayerbeer ; Ebra de Halevy ; Carmen de G. Bizet ; Aida, Balo în masquera, Hernani, Rigoletto, Traviata și Forza del Destino, de Verdi ; Lucreția Borgia, Linda de Chamounix, Polyecte, Favorita și Lucia de Donizetti ; Norma Sonnambula de Belini. Se va da pentru întâia oră : „Fra Diavolo“, de Auber, și „Căsătoria secretă“ de Cimarosa.

Studiu despre traducerea română a lui Dante. Dl dr. Obedenaru, primul secretar al legațiunii române din Roma, a publicat în „la Revue du Monde latin“ din Paris un studiu asupra traducțiunii „Infernului“ lui Dante, făcută de d-na Maria P. Chițu. Asupra aceleiași traducțiuni, diarele de filologie română, cari se publică în Germania, precum și revistele italiene, au scris măgulitoare rënduri.

Desenme de costume naționale. „Telegraful“ din Bucuresci ne spune, că dl E. Grand, picior a fost însărcinat de comisia instituită sub patronajul reginei pentru publicarea desenelor naționale, să facă o excursiune în țără, spre a adună o colecțiune de desenuri după diferite costume și obiecte dela țără. O nouă probă de interesul ce-l desvôltă regina față de tot ce e românesc.

C e e n o u ?

Sciri personale. Maj. Sa regele va merge în sеп-temăna viitoare la Arad, ca să asiste la manevrele militare din giurul Aradului ; cu ocaziunea aceea totodată va da și audiințe publice. — Regele României va plecă în zilele 25—29 l. c. la Belgrad, unde este așteptat cu mare pompă. — Conte Eugen Zichy, care călătorește prin orient în interesul esposițiunii regnicolare din Budapesta, zilele trecute a fost primit de regele Carol în castelul Peleş. — Dl dr. I. Felix, membru al consiliului medical superior și profesor la facultatea de medicină din Bucuresci, va fi însărcinat de guvernul român ca să asiste la congresul internațional de igienă ce se va ține în august la Haga (Olanda).

Hymen. Dl Ion Cocinschi, c. r. auscultant la tribunalul din Cernăuți, s'a fidanțat cu dșora Olga Rosner din Folticeni în România.

Decorațiuni austriace în armata română. Dnii coloneli Grecian și Candiano-Popescu, adjutanți ai regelui României au fost decorați de împăratul și regele nostru cu ordinul Leopold, în gradul de comandori. — Dl general de divizie Cernat, comandantul corpului al 2-lea de armată, a primit Corôna de fer, clasa I ; dnii generali de brigadă Radovici și Budiștean au primit marea cruce a ordinului Francisc-Iosif ; dnii coloneli Crufescu, Budiștean și Marculescu, au primit corôna de fer, clasa II.

Impăratăsa-regina Elisabeta. Acum câteva zile împăratăsa mergea întovărășită de o damă dela Ischl

spre Laufen. Pe drum întâlni augusta dămnă doue copilite, cari se legară de ea și se puseră la vorbă. Impărătăsa le dădu dulceturi și la fie-care câte un ban de argint. Băetele vorbeau cu multă veselie și istețime și împărătăsa părea că-și petrece cu ele de minune. După o vreme însă ea le grăi: „Sera bună acum, dragile mele; mergeți acasă”. Băetele-i răspunseră: „Sera bună, dămnă împărătăsa”. Uimită le duse augusta femeie: „Ce?... Me cunoșteți? De ce nu mia-ți spus mai de vreme asta?” Băiata cea mai mare zimbă cu viclenie și duse: „Apoi, de! ne-a dīs mama, că-i mai bine să te faci, că nu cunoști pe împărați și pe împărătăse, că-ți dă atunci mai mulți bani!” Impărătăsa rise mult timp împreună cu dama sa de această copilărească politică.

Iubileu de 25 ani. În săptămăna trecută s'a ținut în Oradea-mare un iubileu interesant. Conșcolarii cari la 1859 terminară cursul gimnasia și făcură examenul de maturitate, serbară acuma a 25-a aniversarie a celui act. Din 36 conșcolari, 10 ęnși au murit, locuința a doi nu se știe; din restul de 24 se infătoșară 19 ęnși, între ei și 4 romăni și anume dnii Mihaiu Besan notar public în Lugos, Ambrosiu Creț avocat în Beiuș, Ioan Pop protopop în Chereuș și Iosif Vulcan. Conșcolarii de odinioră se întruniră în aceeaș clasă a fostului gimnasia (ađi școlă reală) din care înainte cu 25 ani eșiră mai pe urmă. Din clasa decorată prin direcțiune pentru această ocaziune, intrară în biserică, unde asistară la un Te Deum, pontificând unicul lor fost profesor din a 8-a clasă care mai trăese și care și el atunci ș-a incheiat cariera de profesor, asistat de doi din fostii sei școlari actualminte iubilanți, din cari unul de atunci i ajunse protopop. Biserica fu indesuită de lume. Apoi se ținū un banchet la băile „Felix” din apropiare, după care toți se fotografiară într'o grupă și dādu-și promisiunea d'a conveni în fiecare cinci ani odată, iubileul se termină.

Reuniunea invetătorilor din diecesa Caransebeș va ține adunarea sa generală în orașul Lugos la 30 și 31 august st. n. Pentru inlesnirea călătoriei, comitetul s'a ingrigit și de asta-dată pentru esoperarea favorului de călătorie, care se cuprinde în aceea, că cu un bilet întreg de clasa III se pōte călători pe clasa II, er cu jumătate de bilet de clasa II se pōte călători pe clasa III și anume pe liniile Orșova, Timișora, Baziaș, Oravița, Bocșa. Cartele de legitimare cu cari se pōte câștigă acest favor, pentru membrii reuniunii se trāmit respectivilor președinți ai despărțemintelor, ęr pentru ceialalți participanți se depun la comitet, dela care cel mult până în 13/25 august a. c. se pot câștigă. Comitetul se află în Bocșa montană; vice-preș. reuniunii e dl *Ion Simu*, notarul dl *Ioane Marcu*.

Conferințe invetătorești. Spre pertractarea afacerilor reuniunilor și spre ținerea conferințelor invetătorești prescise de statutul organic, adunările generale anuale ale reuniunii invetătorești din archidieceasa Sibiu se escriu și se convocă în districtele: Sibiu, Sebeș, Deva, Zarand, Abrud, Sighișora și Făgăraș pe zilele dela 25 până la inclusive 30 august st. v.; în districtul Turda pe 16 până la 19 august și în districtul Reghin pe 26—30 august, în fine în districtul Brașov pe 23 până la 26 septembrie st. v. Adunările anuale se vor ține în locul residențial al reuniunilor, cu excepțiunea districtului Brașov, în care conform dorinței reuniunii, adunarea generală se va ține în anul acesta în comuna Rēșnov; apoi a districtului Reghin, în care adunarea se va ține în comuna Iabenița și a districtului Turda, în care adunarea se va ține în comuna Cōșocna.

Adunare invetătorească. Reuniunea invetătorilor romăni gr. or. din tractele Timișora-Vinga va ține a

dunarea sa generală în Timișora la 30 și 31 august și 1 septembrie. Președinte e dl Paul Rotariu, notar dl A. Doboșan.

Suvenire pentru o compoziție romănescă. Reuniunea romăna de lectură din Timișora a trimis dlui Antonie Brandner, director de musică civilă în Brașov, un suvenir frumos pentru cadrulul romănesc ce acesta a scris pentru balul din ęrna trecută al Reuniunii. Suvenirul constă din o liră de argint de 8 cm. lungă, de 1/2 cm. grosă, avēnd în mijloc o medaile în preț de patru galbeni, cu următoreea inscripțiune pe liră: „Reuniunea de lectură romăna din Timișora dlui Antonie Brandner, escelentului compositor de musică romăna, 1884”. Suvenirul s'a trimis însoțit de o epistolă a dlui președinte Petru Opriș.

Băile dela Slănic în Romănia au intrunit în anul acesta multă lume Slănicul, scrie cronicariul „Romănului” e chemat la un mare viitor și va detronă multe stațiuni de viligiatură nefolositoare și create de ocazie. Grație d-lor epitropi A. Litēnu și N. Ganea, o mulțime de zidiri se construiesc și vor fi gata la anul. Dēca planul care l'am vędut se va realiza, acest colț de pământ va deveni un advērat paradis. Trei milioane are să coste noul Slănic, și nu e mult dēca tot ce am vędut pe hârtie va fi executat. Se vor înalță încă două oteluri, tot așă de mari și de frumoșe ca cele ce esistă. Se va face o capelă gingașă în locul vechei biserici la pōlele vāii și în locul celei vechi va curge o fântānă. Stabilimentul băilor calde tot de piatră; un monument va înlocui pe cel de acum. Un palat pentru hidroterapie va fi zidit. Tōte pavilionele isvōrelor vor fi făcute de piatră și de fer. Un teatru, un nou cazin, o colonadă mare cu prāvālii, o sală de bal, două restauranturi, o saia de inhalatiē, un stabiliment de băi de noroi ca la Franzensbad (s'a descoperit un munte de noroi de brad) vor infrumusețā Slănicul, și cum s'a pus deja în vęndare locuri și multe s'au și cumpērat, sute de șaleuri vor eși din pământ, care într'o feerie, pentru a împodobi acest frumos tablou. Guvernului i rămāne puțin de făcut pentru a se arētă și el că se interesēză de sōrta Slănicului. Se construiesc o linie feratā dela Tergu-Ocnei până aici.

Romăni din Macedonia. Din Vlaho-Clisura se scrie „Romănului”, că mai mulți romăni macedoneni au întreprins, atā: acolo, cât și în Constantinopole o activă propagandă printre micii comercianți și meseriași romăni, indemnându-i, ori de câte ori voiesc să emigreze, să ia calea spre Romănia și mai cu sēmă spre județele din Moldova. O persōnă a și început a cutreerā în acest scop satele și orașele de prin Macedonia, începēnd cu Bitolia și Crușova și terminānd cu Mejopole, Tērnova, Megarova, Muloviște și Gropeși. Această persōnă va plecā pe la jumătatea lui iuliu st. vechiu în părțile Epirului, unde își va continuā propaganda.

Dnii Mocean și Velescu în Italia și Spania. Mai multe țiare din Italia vorbesc de vizitele făcute de distinșii gimnastici romăni, Mocean și Velescu, la cele mai renumite institute de arme din Verona, Milano, Veneția și Genua, cu ocaziunea trecerii lor spre Madrid. Vedem cu mulțămire că ei au fost primiți fōrte bine în Italia; aceeași primire li s'a făcut și n Spania, unde au vizitat institutele din Barcelona, Madrid și Sevilla.

Centenariul revoluțiunii lui Horia. La 2 nov. st. n. an. c. implinindu-se o sută de ani dela isbucnirea revoluțiunii lui Horia și Cloșca, mai mulți tineri din Bucuresci s'au constituit într'un comitet spre a sērbători această ți. Comitetul face un apel în țiare, din care vedem, că programa sērbării este următoreea: Publicarea unui album supt titlul „Centenariul revolu-

țiunii lui Horia dela 1784*, care să cuprindă pe lângă un istoric al revoluțiunii, subiecte din istoria românilor; litografierea portretelor lui Horia, Cloșca și Crisan; arangiarea unui banchet in Bucuresci, in séra de 2 nov. st. n.; infiintarea unui „fond al lui Horia“, spre a se ajutură acei români, cari aru căde victime datoriei lor naționale.

Scolile din Brașov. Primiram a XX programă a gimnasiului mare public român de religiunea ort. răsăritenă și a celorlalte școli secundare și primare impreunate cu acesta din Brașov pe anul scolaric 1883/4, publicată de Stefan Iosif, director și profesor. Din această scotem următoarele date: Numărul profesorilor a fost 26. Numărul școlarilor la gimnasiu 202, școla reală 72, școla comercială 31, școla primară de copii 277, școla primară de copile 147, școla de repetițiune de copii 24, școla de repetițiune de copile 31. Numărul școlarilor dela școlele centrale române greco-orientale din Brașov a fost 784. Biblioteca s'a sporit cu un număr frumos de cărți parte donate, parte cumpărate. Cabinetul zoologic s'a înmulțit cu 74 animale donate, cabinetul geografic cu 4 carte dăruite. Feriile cele mari durază din 3 junie până in 31 august st. v. Anul școlar 1884/5 incepe la 1 sept. v. Școlarii, cari voiesc a intră in I cl. gimn. séu reală se vor supune la un examen de primire in zilele de 29, 30 și 31 aug. v. 1884 din limba română și matematică.

La universitatea din Budapesta in anul scolaric 1883/4 au studiat cu totul 3046 studenți; dintre cari sunt: romano-catolici 366 percente, israeliți 34-6 perc., reformați 14-3 p., greco-orientali 2-9 p., greco-catolici 1-6 p., unitari 0-18 p., luterani 0-8 perc. După facultăți: juriști 1612, între cari 43 p. rom. cat., 25 p. israeliți, 16 p. reform., — mediciniști 1156 între cari 53-3 israeliți, 25-3 p. rom. cat., 12 p. reformați, 8 p. luterani, — filosofi 278, între aceștia 29 p. rom. cat., 18 p. reform., 13 p. luterani. Intre 3046 de studenți universitari, israeliții sunt 1053.

Căsătoria oficerilor. După cum scriu diarele din Viena, se va supune noului parlament un proiect de lege relativ la pensionarea văduvelor și a orfanilor persónelor militare. Conform acestui proiect văduvele oficerilor vor primi pensiuine intocmai ca și văduvele altor oficiali de stat. Indată ce se va primi acest proiect de lege, ministerul comun de resboiu va aduce in înțelegere cu cei doi ministri ai armatei teritoriale o lege nouă relativă la căsătoria militarilor, in înțelesul căreia cautiunea pentru a dobândi licenția de căsătorie va fi pentru sublocotenenți 25,000 fl., pentru locotenenți 20,000 fl., pentru căpitanii de clasa II 15,000 fl., ér pentru cei de clasa I și pentru maiori 12,000 fl. Dela colonel in sus căsătoria va fi permisă fără depunerea de cautiune. Aceea dispoziție veche a legii, in înțelesul căreia numai a șesa parte a oficerilor fiecărui rang se pôte căsători, va avé valóre pe viitor numai cu privire la corpul generalilor. Astfel pentru viitor suma cautiunii e statorită conform rangului, ér nu a etății.

Sciri scurte. Maj. Sa a desființat acele dispozițiuni din statutele ordinilor Stlui Stefan, Leopoldin și Coróna de Fer, care involvă nobilitarea eventuală a proprietarilor acestor decorațiuni și resp. cualificarea acelora de consilieri intimi. — *Prințul G. Caragheorgevici* a murit la Gastein. — *Carol Emil Franzos*, cunoscut scriitor, va merge in România, să studieze limba, viața și obiceiurile poporului român. — *Prințul Alexandru al Bulgariei* precum se scrie, se va căsători cu fiica a doua (Mița) a prințului Nicolae de Muntenăgru, mirésa s'a năs-

cut la 26 july 1866, țarul va va miresei un milion de franci pe an. — *Portretele originale ale lui Horia și Cloșca*, după cum cetim in „Observatorul“, se află in posesiunea moștenitorilor lui Kray in Budapesta, prețul lor de vëndare este 500 fl., portretele sunt făcute in oleiu. — *Rëndunică albă* s'a vëndut in Cluș la 8 august in casa Reschner din strada Podului — *In școla militară din Sibiu* in anul acesta s'au admis patru-spredece tineri români. — *Congresul ligei păcii*, care s'a ținut la Berna, a luat următoarea rezoluțiune: Congresul exprimă dorința ca puterile cele mari să recunoscă și să garanteze: 1) Neutralitatea perpetuă a României; 2) neutralitatea Dunării, dela Porțile de fer până la gurile sale, supt supraveghiarea unei comisii europene.

Petrecere de verá. Junimea română din Reghin și giur va arangia la 27 august st. n. o petrecere de verá in sala promenadei din Reghinul săsesc, pentru scop filantropic. Comitetul arangiator e compus astfel: președinte Galaction Șagău protopresbiter, cassar Vasiliu TERNĂVEAN medicinist, secretar Nicolae Gliga teolog.

Necrolog. *Ioan Gozman*, fost vice-comite III al comitatului Biharea și deputat la dietă, in urmă referinte la scaunul orfanal, a incetat din viață la 20 aug. in etate de 75 ani.

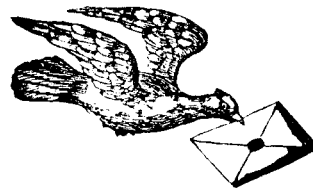
Problemă matematică

de Aurelia Bichicean.

Cunosc o familie care constă din 7 membri (5 copii), diferința între etatea copiilor este 13 luni. Mama este de 2 ori așa de bătrână ca copiii toți computați la olaltă. Tatăl este cu 10 ani mai bătrân decât mama. Adaugând etățile a 7 membri, ni dau chiar 100 de ani; e întrebarea cât e de bătrân fie-care membru al familiei?

Terminul de deslegare e 3 septembrie. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Poșta Redacțiunii.

Iasiensis. Le-am primit cu plăcere. Corespunđința va urmá in nr. viitor.

Cernauti. Nefiind legată de timp, va eși mai târziu, când nu va fi ceva ocasional.

Bucuresci. Versurile: Aș dorí să mor, și Cimitirul nu se pót întrebuința. Dóră in prosă veți avé mai mult succes.

Dnei M. P. Veți ceti-o cât mai curénd.
Dnei A. B. Cu plăcere.

Călindarul săptămânei.

Điua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sêrbătorile.	Sórele resare	Sórele apune
Dumineca	11-a	după	Rusale. Evang. dela Mateiu c. 18, v. 2, a inv. 11.		
Duminecă	12 24		Mart. Fotiu	5 7	6 57
Luni	13 25		Păr. Maxim	5 8	6 51
Martți	14 26		Prof. Michea	5 10	6 53
Mercuri	15 27		(†) Ad. Maicii Dlui	5 11	6 51
Joi	16 28		Ad. Ic. Sf. Mahrame	5 13	6 48
Vineri	17 29		Mart. Miron	5 15	6 47
Sâmbetă	18 20		Mart. Flor și Laur	5 16	6 45

Proprietar, redactor respunđător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipar. ul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală.